

Protokoll

Ämne: Rådet för filmärenden - Rådsmöte 1/2019
Datum och tid: 2019-04-25, 13.00–15.00
Plats: Biblioteksrummet, Filmhuset

Närvarande: Ordinarie:
Maria Bolme (Teaterförbundet)
Dagmar Brunow, suppleant (Filmvetenskaplig representant) Skype
Göran du Rées (Sveriges Filmregissörer)
Lena Essling (Moderna Museet)
Annika Tergius (Riksarkivet)
Anna-Karin Larsson (Filmform)
Susin Lindblom, ordförande (Dramatikerförbundet)
Thomas Nilsson (Sveriges Television)
Helena Modin, suppleant (Kungliga Biblioteket)

Frånvarande: Stefan Baron (Film- & tv-producenterna)
Tommy Gustafsson (Filmvetenskaplig representant)
Göran Hugo Olsson (Oberoende Filmärendes Förbund)
Göran Konstenius (Kungliga Biblioteket)

Samt:
Danial Brännström, chef för Cinemateket
Lova Hagerfors, chef för Tillgängligt Filmärenden
Lars Karlsson, chef för Digitaliseringen
Mathias Rosengren, adjungerad chefsrepresentant
Jonas Vilhelmsson, protokollförare

Datum: 2019-05-07

Rådet för filmarvsfrågor

§ 1 **Ordförande öppnar mötet**

Ordföranden förklarade mötet öppnat.

§ 2 **Fastställande av dagordning**

Material: Dagordning

Beslut:

- att fastställa dagordningen med tillägget att det nyligen beslutade upphovsrättsdirektivet tas upp som en övrig fråga.

§ 3 **Val av justerare**

Beslut:

- Thomas Nilsson utsågs att justera dagens protokoll.

§ 4 **Val av ordförande**

Rådets ordförande Susin Lindblom har suttit i två år, och har därmed möjlighet att sitta kvar som ordförande i ytterligare ett år om rådet så önskar.

Beslut:

- Rådet utsåg Susin Lindblom till ordförande för 2019.

§ 5 **Rapport från Filminstitutet – inledare: Mathias Rosengren**

VD-assistent Hampus Svensson presenterade sig, han kommer framöver att sköta administrationen av råden. En ny mejladress för rådsrelaterade frågor har lagts upp, raden@filminstitutet.se.

Mathias Rosengren rapporterade aktuella händelser av intresse för rådet. Några aktörer kommer inte att närvara under rådsmötena i väntan på Kulturdepartementets respons på det brev som aktören skickat till departementet. Filminstitutet ser fortsatt att rådets roll är viktig. Ledamöter som vill läsa brevet kan kontakta registrator@filminstitutet.se.

Thomas Nilsson framhöll att SVT har den grundhållning och kritik som formuleras i brevet men väljer att sitta kvar i råden under tiden som man väntar på respons från Kulturdepartementet. Susin Lindblom menade att man kan behöva tänka olika kring de olika råden. I filmarvsnrådet värderas erfarenhetsutbytet högt. Mathias Rosengren framhöll att filmarvsnrådet bidrar till verksamheten både internt och externt.

Filminstitutet väntar på respons från Kulturdepartementet gällande två utredningar (*Ett samlat ansvar för bevarande av analog film, Ökad samverkan för effektivare digitalisering*). Under tiden har Filminstitutet inlett arbete i de delar av förslaget som inte kräver utökat uppdrag eller anslag. Det gäller bl.a. den uppsökande verksamheten. Projektet GPS400 som lanserats inför Göteborgs 400-årsjubileum är av intresse då det inom ramen för projektet sker en inventering likt den som förslagits i en av rapporterna, om än i mindre skala. Handläggare för rapporterna på Kulturdepartementet är Katja Björklund.

Filminstitutet har anställt Lotte Edsbrand som ny chef för filmarkivet, Lotte jobbar i dagsläget som museichef på Postmuseum. Jon Wengström tillträder tjänsten Senior Curator. Utöver det söker Filminstitutet efter en ny redaktör för Nordicwomeninfilm.com samt en ny lärling till Rotebro.

Vid det senaste rådsmötet diskuterades privata arkiv. Mathias Rosengren har sedan dess haft ett möte med Rainer Hartleb om det material han har. Privata arkiv leder till svåra bedömningar och avvägningar avseende vilket material som ska sparas. Annika Tergius påpekade att Riksarkivet har förvärvspolicys som tillämpas vid insamling av material. Göran Du Rées menade att sådana avvägningar är tätt kopplade till definition av film vilken blir extra viktigt när distributionsformer förändras.

Mathias Rosengren framhöll att Filminstitutet i allt större utsträckning övergår från depositioner till donationer av filmmaterial som inkommer till samlingarna vilket ger bättre möjlighet att bevara materialet. Det är särskilt viktigt i förhållande till det material som SF innehar rättigheterna till, då det handlar om en stor del av den svenska filmhistorien vars överlevnad vi vill säkra. Donationer av SF:s filmmaterial är på gång. Donationerna rör enbart det fysiska materialet, inga immaterialrätter övergår i samband donationen.

Den 29 mars 2019 var det uppstartsmöte för forskningsprojektet Samisk audiovisuell samling med syfte att skapa en infrastruktur för det

audiovisuella samiska kulturarvet. Projektet består av tre delar; inventering av material, kvalitetssäkring av metadata samt att upprätta en sökbar databas som kommer att tillgängliggöras för forskare via söktjänsten Svensk mediedatabas. Filmer kommer även tillgängliggöras via Filmarkivet.se och Öppet arkiv.

Filminstitutet har arrangerat ett välbesökt och väl mottaget Filmrum om upphovsrätt vilket finns publicerat på Filminstitutets hemsida (<https://www.filminstitutet.se/sv/se-och-samtala-om-film/filmrummet/evenemang/evenemang/vems-ar-filmen/>)

Digitaliseringen fortlöper och det är nu ett tjugotal filmer som är mer eller mindre färdigrestaurerade under 2019, däribland filmen ”Vi har vår egen sång” som kommer att ha nypremiär på Way Out West och visas på Cinematekets öppningsvecka.

På Kulturnatt Stockholm den 27 april kommer Filminstitutet att arrangera visningar av film samt guidade turer i Filmhuset.

§ 6 Rapporter från övriga deltagare om arbete/samverkan kring filmarvsfrågan

Dagordningspunkten avhandlades under § 5.

§ 7 Filmkunnighet: filmens uttryck, estetik och historia för elever och lärare

– inledare Danial Brännström, chef för Cinemateket

Danial Brännström från Filminstitutet presenterade det nystartade Cinemateket: skola. Det är en utmaning att få barn och unga att komma till biograferna, men skolan är den demokratiska plattform vi har tillgång till. Cinemateket: skola ska inspirera eller hjälpa lärare att arbeta mer med film i undervisningen. Fokus ligger på att få barn och unga att tänka kring filmhistoria på ett teoretiskt plan. Det förutsätts idag att man förstår hur rörlig bild fungerar trots att man inte har någon grundskunskap. Det finns bland annat tankar på en plattform för lärare där material ska kunna laddas upp. I dagsläget riktar arbetet in sig på barn mellan 7 och 11 år, men tanken är att det ska rikta in sig även till äldre barn.

Arbetet med frågor om filmkunnighet är uppdelat mellan enheterna Cinemateket och Regioner barn och unga. Thomas Nilsson lyfte fram UR:s lärarnätverk som något som skulle kunna vara intressant för arbetet. Maria Bolme framhöll Film-X i Danmark.

§ 8

I-Media-Cities – EU-projekt,

– inledare Lova Hagerfors, enhetschef för Tillgängligt Filmav

I-Media-Cities är ett treårigt EU-projekt med fokus på stadsfilm och syfte att skapa samverkan mellan filmarkiv och forskning, och att skapa nya möjligheter för forskning. En plattform lanseras snart som kommer att innehålla ca 9000 foton och ca 1100 filmer, varav 115 filmer kommer från Filminstitutet och kommer att publiceras på Filmarkivet.se. Plattformen kommer att vara öppen för allmänheten, men för användare ges fler verktyg och möjligheter. Användare kommer också att ha möjligheten att fylla på med info och tagga klippen.

Det är komplicerat att samla in metadata för materialet. Projektet har dock delvis använt sig av automatisk generering av metadata. Därtill är filmer och klipp geotaggad så att geografiska platser är sökbara. Filmerna kan delas upp i klipp och på enskilda bildrutor. Användare kan spara material i egen arbetsyta. Platser och föremål som är med i klippen finns registrerade och är sökbara. Genom att jämföra olika platser och stadsbilder över tid och mellan olika europeiska städer ska man nu kunna forska på bilder och film och historia på ett annat sätt än tidigare. Förvaltningen av projektet kommer nu att tas över av filmarkivet i Bryssel. Deras roll är bland annat att fylla på med filmer och kunna bjuda in nya parter i projektet.

Lena Essling efterfrågade utökad sökbarhet på teman så som kvinnlig rösträtt. Annika Tergius framhöll Stockholmskällan som ett bra komplement för att lös svåra platstagningsfrågor, exempelvis när platser har bytt namn eller status. Lova Hagerfors berättade att ett samarbete med Stockholms Stadsmuseum (vilket driver Stockholmskällan) är påbörjat men att det kommer att utvecklas mer när tjänsten är igång.

Thomas Nilsson framhöll betydelsen av, och den framtida rollen för, automatisering, AI och maskininlärning när det gäller insamling av metadata. Annika Tergius meddelade att Riksarkivet genomför ett projekt för ansiktsigenkänning. Där en pilot kommer att användas på foton, som eventuellt kommer att kunna användas på film.

Göran du Rées efterfrågade landsbygdsperspektiv då projektet enbart riktar in sig på städer. Mathias Rosengren meddelade att Filmarkivet.se snart kommer att få en geotaggad karta där hela Sverige är inkluderat.

§ 9

Etiska riktlinjer för digitalisering

– inledare: Lars Karlsson, chef för Digitaliseringen

Underlag: Riktlinjer för det tekniska arbetet med digitaliseringen av filmarvet

Lars Karlsson från Filminstitutet presenterade bakgrunden och syftet med den reviderade riktlinjen och efterfrågade rådets synpunkter och tankar. Syftet med digitaliseringen är att försöka återskapa analog visning som det såg ut som när filmen visades från början.

The International Federation of Film Archives, FIAF har etiska riktlinjer för analogt arbete, men Filminstitutet har som första institution publicerat en etisk riktlinje för det digitala arbetet. Den första versionen publicerades 2014. Revisionen av riktlinjen bygger på att organisationens erfarenheter av arbetet sedan riktlinjen togs fram. Dokumentet är även utformat med en mer extern formulering än tidigare då det var mer internt.

Ändringar i den reviderade riktlinjen:

- Ambition är att all film digitaliseras i 4k, förutom film i 16mm som digitaliseras i 2k.
- Nytt stycke om hur upphovspersoner ska involveras i digitaliseringsarbetet, ambitionen att alla levande upphovspersoner ska involveras, men det är inte möjligt med nuvarande tid och resurser.
- Processen för digitalisering har förbättrats.

Den reviderade riktlinjen togs emot mycket väl av rådet.

Thomas Nilsson undrade om planer finns för hur digitaliseringsarbetet med de filmer som inte är topprioriterade ska se ut. Mathias Rosengren instämde i behovet av ett mellanspår, exempelvis för kortfilm, men att ett sådant kan kräva ytterligare medel och innan det är aktuellt måste vi också ha en rationellare rättighetsklarering. Riktlinjen kommer att publiceras på Filminstitutets hemsida. Maria Bolme framhöll att kortfilmen har ett värde på biograf, genom exempelvis kortfilmspaket.

Riktlinjen har mottagits väl internationellt. Vid en internationell jämförelse är tendensen att gå upphovspersonernas ärenden, i hur de vill att filmen ska

se ut snarare än hur den har sett ut, större utomlands. Det beror sannolikt på att det till stor del är finansierat av privata pengar.

Mathias Rosengren menade att Filminstitutet internationellt sett har en fördel i att vi har ett ganska välkänt filmarv. I och med att det finns ett intresse för att faktiskt se materialet är det också viktigare att vi berättar hur vi gör. Det finns dock inte så många att jämföra sig med som är statligt finansierade.

§ 10 Nästa möte

Rådet sammanträder nästa gång den 24 oktober 2019.

§ 11 Övriga frågor

Önskemål att snabbare få ut färdiga mötesprotokoll framställdes.

Susin Lindblom tog upp det nya upphovsrättsdirektivet som nyligen godkänts av EU-parlamentet och därefter slutligt beslutats av ministerrådet och som kommer att implementeras i svensk lagstiftning inom två år. Stim har tagit fram en genomgång av hela direktivet som är mycket bra och informativ. För filmarvsområdet är de viktigaste frågorna undantagen för utbildningsändamål, och möjligheten att sätta större press på att lösa avtal och licenser. Det är viktigt att man från filmarvsperspektivet bevakar hur implementering går till. Inte minst i hur rättighetshavare får betalt för online-användning. Avtalslicensens genomslag är mycket positivt.

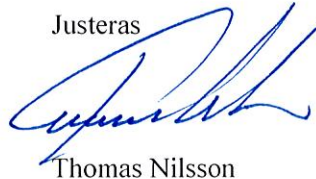
§ 12 Mötet avslutas

Ordföranden förklarade därefter mötet avslutat

Vid protokollet

Jonas Vilhelmsson

Justeras

Thomas Nilsson